Templarski redovi

Lulić, Marko

Undergraduate thesis / Završni rad

2012

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:205598

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

FILOZOFSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Repository / Repozitorij:

FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek

zir.nsk.hr

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

dabar
DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Sveučilište J.J Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet

Preddiplomski studij: povijest i pedagogija

Marko Lulić

Templarski redovi

Završni rad

Mentor: prof. dr. sc. Stjepan Sršan

Osijek, 2012.

Sažetak

Templari su vjersko-viteški red kojeg čine vitezovi plemićkog porijekla. Do formiranja reda dolazi nakon Prvog križarskog rata, a red je krvavo ugušen 1307. Njihovo vrijeme pripada vremenu križarskih ratova, koji su vođeni s ciljem oslobađanja Svete Zemlje. Djelovali su po Pravilniku kojeg je sastavio sveti Bernard. U dva stoljeća postojanja glavna zadaća templara bila je zaštita hodočasnika u Svetoj Zemlji. Njihove usluge koristili su križari u svojim vojnama, a također vršili su i zaštitu gradova koji su bili izloženi čestim napadima muslimana. Iako su bili vjerski red i pod vrhovništvom Crkve bilo im je dopušteno da ubijaju. Stekli su poseban položaj i određen stupanj autonomije, tako da su se posvetili i bankarenju, a također su postali i vrsni graditelji. Ti elitni ratnici djelovali su i u Europi gdje su imali brojna imanja koja su im bila potrebna za financiranje dva stoljeća neprekidne borbe. Po uzoru na njih kasnije dolazi do formiranja brojnih viteških redova, posebice se ističu ivanovci i teutonci. Templari su izazivali ljubomoru mnogih zbog svoga bogatstva, a francuski kralj, Filip IV. Lijepi, obračunao se s redom kako bi prisvojio njihovo bogatstvo. Templari nisu zanimljivi samo zbog poznatih činjenica o njihovoj povijesti (o kojima će biti riječ u ovome radu), već i zbog mnogih mitova koji se vežu uz njih.

Ključne riječi: templari, Hram, bogatstvo, Sveta Zemlja, pravila

Sadržaj

1. Uvod.....3
2. Obećana zemlja koju treba oduzeti nevjernicima.....4
3. Osnivanje Reda.....5
4. Pravila i običaji.....8
   4.1. Struktura Reda.....8
   4.2. Pravila i svakodnevan život.....10
5. Templarsko bogatstvo.....12
6. Vojna djelatnost.....14
7. Početak kraja.....18
8. Konačni obračun.....19
9. Da li je to stvarno kraj?.....21
10. Zaključak..... 22
11. Prilozi.....23
12. Popis priloga.....26
13. Popis literature.....27

1. Uvod

Cilj ovog rada je predstaviti povijesno utemeljene činjenice o templarima. Prikazati cijelokupni njihov život, od pravila kojih su se pridržavali u svakodnevnom životu pa sve do ratovanja. Templarska tematika je dosta opsežna pa je teško u radu ovakve veličine predočiti cijelokupnu sliku o njima, ali svakako cilj je predočiti neke osnovne podatke. Iako su templari popularni zbog mitova, koji se vežu uz njih, o njima neće biti riječi u ovome radu.

U prvom dijelu rada Obećana zemlja koju treba oduzeti nevjernicima biti će riječi o Prvom križarskom ratu i problemima koje su stvarali razbojnici u Europi i problemu razbojstava u Svetoj Zemlji. Dio Osnivanje Reda bavi se događajima koji su se zbivali oko njihova formiranja i priznanja od Crkve, te o njihovu utemljitelju Huguesu de Payensu. U Pravilima i običajima na početku će biti riječi o nastanku Pravilnika a u nastavku o samim pravilima, odnosno nekolicini koja bi trebala barem malo predočiti njihovu strukturu i svakodnevni život. Na templare su mnogi bili ljubomorni zbog bogatstva do kojeg su dolazili zbog svog položaja, ali i sposobnosti i inovativnosti u poslovima s novcem, dio koji govori o tome je Templarsko bogatstvo. Templari su bili veliki i hrabri ratnici o čemu će također biti riječi, a u slijedeća tri poglavlja goriti će se o propasti Reda, obračunu Filipa s templarima i njihovoj daljnoj sudbini.

2. Obećana zemlja koju treba oduzeti nevjernicima

Izrazom križarski ratovi nazivaju se tijekom 11. i 12. stoljeća naoružani pohodi koje je kršćanska Europa u više navrata vodila protiv muslimana kako bi im oduzela kontrolu nad Svetom Zemljom. Uz političke i vojne, jednako su bili snažni i vjerski razlozi. Podržavala ih je raširena srednjovjekovna praksa hodočašćenja, kojoj je jedan on ciljeva bio Jeruzalem. Osim toga bilo je i socijalnih i ekonomskih razloga; veliko i sitno plemstvo uvidjelo je na Istoku nove prostore za osvajačke pohode.[1]

Papa Urban II., koji je pozvao narod u križarski pohod, bio je zabrinut zbog jednog problema koje je remetilo njegov mir možda i više od dalekih događanja na Istoku. Naime, europsko društvo bilo je uznemireno neuobičajenim nasiljem bandi koje su neprestano ratovale uništavajući nasade, pljačkajući sela, ubijajući nenaoružane, pa čak i svećenike često bez ikakvog drugog razloga osim želje za pljačkom. Mnogi od njiih bili su mlađi sinovi plemićkih obitelji koje je drevni običaj lišavao udjela u očinskom nasljeđu u korist samo prvorođenog sina. Već odavna su biskupi nastojali ograničiti takva nasilja, a papa Urban II. pobudivši interes u njima za pljen na Istoku, naveo ih je da krenu u križarske vojne.[2]

Cijeli narodi zaputili su se u Svetu Zemlju obuzeti gotovo luđačkim zanosom. Posvuda se govorilo o basnoslovnim bogatstvima Istoka, ljepoti ondašnjih žena, lijenosti i kukavičluku muslimanskih vojnika. Ustvari, premda je papin poziv bio upućen samo vitezovima, neorganizirane i slabo naoružane mase bile su te koje su se prve pokrenule.[3]

Križarski rat bio je vrlo složena manifestacija pučke vjere koja je potpuno obuzela europsko društvo privukavši obični svijet i duboko angažirajući djelovanje najvećih intelektualaca. Neki predstavnici vojnog staleža smatrali su taj pohod korisnom privremenom ratnom obvezom, dok su drugi ostavili svoja imanja odlučivši sklopiti nerazješivu vezu sa Svetom Zemljom, a možda tamo i umrijeti. Među njima će biti i jedan vitez iz pratnje grofa od Champagne zvan Hugues de Payens. On će ostati vjeran svom zavjetu povezavši zauvijek svoju sudbinu sa sudbinom Jeruzalema.[4]

[1] Enrico Cravetto, Povijest 6, Europapress holding, Zagreb 2007., str. 71.
[2] Barbara Frale, Templari, Profil, Zagreb 2010., str. 29.-31.
[3] Vignati Peralta, Tajne Templara, CID-Nova, Zagreb 2003., str. 21.
[4] B. Frale, Templari, str. 32. - 33.

Prva posredna posljedica križarskih ratova bila je stvaranje novih teritorijalnih vlasti ustrojenih po feudalnom obrascu. Najvažniji teritorij takve vrste bilo je upravo Jeruzalemsko Kraljevstvo. Ondje su se istočnjačko-latinske vlasti pokazale izrazito slabima jer ih je na životu održavalo samo stalno smjenjivanje ratnika koji su sa Zapada pristizali da bi zamjenili križare, kada bi oni jednom postigli ciljeve svoga dolaska u Svetu Zemlju.[5]

Osnovano je nekoliko kršćanskih državica: Jeruzalemsko Kraljevstvo, kneževina Edessa, kneževina Antiohija. Sve je bilo organizirano prema feudalnom pravu, daleko od Europe, sa svih strana okruženo gotovo ne okrnjenim islamom. Bile su to kolonije, koje su nastale ni zbog jednog od razloga, zbog kojih nastaju kolonije. Nije bilo ni potrebe da se u takvu daljinu smjesti neko preobilno stanovništvo, ni potrebe da se organiziraju trgovačke poslovnice. Premda je među onima, što su pošli na križarski rat, bilo dosta i takvih, koji su se zanosili koristoljubivim ciljevima, ipak nije među njima bilo nijednoga, koga bi vodila želja za trgovanjem.[6]

Ponovno osvajanje svetih mjesta na prijelazu s 11. na 12. stoljeće trebalo je osjetno potaknuti hodočašća, ali su se ona i dalje odvijala u pogibeljnim okolnostima jer se većina baruna križara, nakon što bi ispunila svoj zavjet, vraćala u Europu. Snage koje su ostajale u Svetoj Zemlji bile su zanemarive, zadržale su se tek u nekoliko utvrđenih gradova ili pak u dvorcima koji su bili izgrađeni na brzinu ili obnovljeni na ključnim točkama Kraljevstva. Razbojnici i kradljivci preplavili su putove i zaskakali hodočasnike; mnoge su pljačkali, a velik su broj i pobili. Svjesni takvoga stanja, neki su vitezovi odlučili proširiti svoj zavjet posvećujući život obrani hodočasnika.[7]

3. Osnivanje Reda

Godine 1104., u Svetu Zemlju je u pratnji vitezova stigao grof Champagne, Hugues. Hugues je bio pobožan i nesretno oženjen čovjek. Među njegovim vazalima bio je stanoviti vitez Hugues de Payens. On je bio rođak grofa Champagne, te je uživao beneficij u Montignyu i služio na dvoru. Godine 1108. grof Hugues vratio se u Europu, ali je 1114. opet

[5] E. Cravetto, Povijest 6, str. 71.-72.
[6] Henri Pirenne, Povijest Europe, Marjan tisak, Split 2005., str. 129.
[7] Regine Pernoud, Templari: prava istina o tajnovitom viteškom redu, Verbum, Split 2005., str. 7. - 8.

otišao u Jeruzalem. Nije poznato je li ga Hugues de Payens pratio na prvome hodočašću ili je stigao u Svetu Zemlju tek tada, ali se čini da je ondje ostao kada se grof Hugues vratio u Europu.[8]

Godine 1118. nekoliko bogobojaznih i Kristu odanih plemića viteškog ranga zavjetovalo se pred jeruzalemskim patrijarhom da će, poput običnih redovnika, voditi neporočan i ponizan život bez ikakvih dobara služeći Gospodina. Prvi i najistaknutiji od njih bili su Hugues de Payens i Geoffroy de Saint-Omer.[9]

Među devet vitezova utemeljitelja bili su još: Andre de Montbard, Payen de Montdidier, Achambaud de St.Amand, Geoffroy Bisol i Godfroi de Bouillon. Svi su potjecali iz francuskih plemićkih obitelji te iz vladarskih kuća Flandrije. Pridružili su im se i Gondemare te Rosal iz cistercitskog reda sv. Bernarda.[10]

Budući da nisu imali ni crkvu ni stalno prebivalište, kralj Balduin II. ih je privremeno smjestio u svoju palaču, čija se sjeverna strana nalazila uz Solomonov hram. Redovnici iz hrama potom su im, uz uvjet da se pridržavaju određenih pravila, na korištenje dali jedno zemljište blizu spomenute palače. Prvi zadatak koji su im u zamjenu za oproštenje grijeha povjerili patrijarh i biskupsko vijeće bio je da svim snagama štite hodočasnike koji su na svom putu često bili izloženi napadima razbojnika. Vitezovi su se obavezali da će svoje živote posvetiti obrani puteva do Jeruzalema i prvi su zavjet položili pred Gormondom, jeruzalemskim patrijarhom. Ubrzo se kralj preselio u Davidovu kulu, a siromašni kristovi vojnici zauzeli su cijelu kraljevsku palaču - Hram. Od tog je trenutka red dobio i svoje konačno ime, red Hrama, a njegovi su se pripadnici nazivali templarima. Uz templare također ivanovci (hospitalci) se posvećuju obavljanju službe u korist bolesnih i siromašnih hodočasnika.[11]

Na skupu svjetovnih i duhovnih vođa u Nablusu u siječnju 1120. oduševljeno je prihvaćen projekt Huguesa de Payensa zbog njegove duhovne, ali i praktične svrhe. Nije poznato je li o osnutku toga bratstva obaviješten papa Kalikst II., iako bi on vjerojatno oduševljeno prihvatio viteške zahtjeve. Osim toga, ono što se tada činilo dobrom idejom - spajanje vojničkih vještina s vjerskim pozivom - nije se smatralo radikalnim odstupanjem od pravila. Te godine vitezovima se pridružuje moćni veleposjednik Fulk, a na povratku u

[8] Piers Pavl Read, Templari, Stari grad, Zagreb 2003., str. 111. - 112.
[9] V. Peralta, Tajne Templara, str. 26.
[10] Oddvard Olsen, Templari-činjenice i pretpostavke, VBZ, Zagreb 2007., str. 13
[11] V. Peralta, Tajne Templara, str. 26. - 28.

Francusku Redu je darovao veliku svotu novca. Godine 1125. grof Champagne, Hugues, vratio se u Jeruzalem treći i posljednji put i položio prisegu siromaštva, kreposti i poslušnosti kao siromašan vitez Isusa Krista.[12]

Prvih deset godina postojanja družba se templara polako povećavala te ih je bilo četrnaest 1128. Živjeli su od milostinje, ali su ubrzo počeli dobivati razne donacije i povlastice. Godine 1127. Hugues de Payens i petorica njegovih suboraca vratili su se u Europu gdje su od patrijarha Stjepana zatražili zakonik na kojem bi se temeljilo djelovanje njihova reda i dobilo službeno priznanje Crkve. U vezi njihova pitanja sazvan je koncil u Troyesu gdje je saslušan Hugues de Payens, a crkveni je sabor za sastavljanje zakonika zadužio svetog Bernarda. Zakonik je dopunio jeruzalemski patrijarh Stjepan i sastavio tzv. Latinski pravilnik koji se i danas može pronaći. Godine 1129. Hugues de Payens vraća se u Jeruzalem sa 300 vitezova iz plemićkih obitelji cijelog Zapada. Sa sobom je donio i zakonik svetog Bernarda, osnovu nepredvidive i blistave budućnosti reda. Ubrzo i neki drugi redovi poprimaju vojnički karakter, npr. red hospitalaca, a jedno stoljeće kasnije nastaje red Teutonskih vitezova. Nakon toga osnovan je i cijeli niz drugih viteških redova: vitezovi Alcantare, vitezovi Calatrave, Kristovi vitezovi, red Svetog Jakova od Mača...[13]

Godine 1139. papa Inocent II. potvrdio je instituciju ovih borbenih redovnika svojom bulom Omne datum optimum. Otad se templarski red još brže širio, tako da je godine 1147. samo u Jeruzalemu brojio 350 vitezova i oko 2000 braće u raznim službama. Iste godine templari su osnovali u Parizu svoje prvo europsko sjedište, a nakon toga su se formirale širom Europe templarske pokrajine. Templari su se svuda borili protiv inovjeraca: na Bliskom Istoku protiv Saracena, u Španjolskoj protiv Maura, a u našim krajevima protiv bogumila.[14]

[12] P. P. Read, Templari, str. 113. - 116.
[13] V. Peralta, Tajne templara, str. 28. - 30.
[14] Lelja Dobronić, Templari i ivanovci u Hrvatskoj, Dom i svijet, Zagreb 2002., str. 13.

4. Pravila i običaji

Mladi Red bio je posebno osjetiljiv na cijeli niz problema u svom nastanku. Lišen pravilnika, novčanih sredstava, kao i službenog statusa, njegovim je prvim članovima, pored naklonosti sudbine, bila potrebna i sva moguća odlučnost da bi Red održali na životu.[15]

Po pitanju statuta i pravila posebno se ističe sveti Bernard. Sveti Bernard i koncilski oci ustanovili su u Troyesu templarski model krenuvši od temeljne spoznaje: kao što se iz željeza ne može iskovati zlato nezamislivo je na taj novi vjerski red primjeniti shemu životnih običaja koji su se poštivali u samostanskim sredinama. Idealni templar, kako ga je zamislio sveti Bernard, izgledao je jako elitistički: život u Redu bio je prikladan za mali, probrani broj vitezova koji će primjerene fiziče psihiološke osobine povezati sa vrlo izraženim vjerskim osjećajem.[16]

Godine 1128., u sklopu Koncila u Troyesu, u francuskoj Champagne, sveti Bernard priznao je vitezove templare i potvrdio Propise reda vitezova templara. Time su dobili zakonsku samosvojnost, pa su nadalje bili obvezni odgovarati samo papi i Bogu.[17]

Bernardov Latinski Pravilnik sastojao se od 72 paragrafa. Do najznačajnijeg proširenja Pravilnika došlo je u vrijeme Huguesovog nasljednika Roberta de Craona, koji se oko 1139. pobrinuo za francuski prijevod. Vojno funkcioniranje, organizacijska hijerarhija i praktično ponašanje članova, bile su glavne teme kojima je bio posvećen rad na proširenju Pravilnika. S godinama je i dalje proširivan, na kraju dosegavši 686 paragrafa.[18]

4.1. Struktura Reda

Prema Propisima, na vrhu hijerarhije nalazi se meštar Hrama. Vlast toga meštra potpuno odgovara onoj oca opata u redovničkim zajednicama, što znači da u ruci mora držati štap i šibu, odnosno izbjegavati preveliku popustljivost, jednako kao i pretjeranu strogoću. Pomaže mu vijeće sastavljeno od braće koje prepoznaje kao mudre i kadre pružiti dragocjen savjet. No, ako je riječ o donošenju odluke koja se tiče cijele kuće, uputno je okupljanje cijele

[15] James Wasserman, Templari i Asasini, CID-Nova, Zagreb 2003., str. 173. - 174.
[16] B. Frale, Templari, str. 68. - 70.
[17] O. Olsen, Templari-činjenice i pretpostavke, str. 13
[18] J. Wasserman, Templari i Asasini, str. 175. - 176.

zajednice. Mešatar je taj koji određuje i raspoređuje uloge u kući i samome Redu, a braća mu duguju čvrstu poslušnost.[19]

U početku veliki meštar jeruzalemskog Hrama nije bio glavešina cijelog reda, nego jednak drugim velikim meštrima. Organizacijska struktura reda bila je utvrđena samo bulom Omne datum optimum pape Aleksandra III 1163. godine. Glava Reda postao je s vremenom veliki meštar jeruzalemskog Hrama a stolovao je u Jeruzalemu u Vrhovnoj kući Reda ili Solomonovu hramu.[20]

Majstor (meštar) Reda bio je toliko svemoćan da je zaključni paragraf Latinskog Pravilnika glasio da majstor sam odlučuje hoće li ili ne slijediti sve posebne naputke sadržane u Pravilniku. Njegovo je imenovanje bilo doživotno, a njegovog nasljednika bira izborni kolegij sastavljen od trinaest članova – osam vitezova i četiri narednika (predstavljajući dvanaest apostola), plus brat kapelan, koji je simbolizirao Isusa Krista.[21]

Majordom je bio sljedeći po zapovjednoj odgovornosti. Bio je nositelj bojnog stijega Reda, dvobojni stijeg, okomit pravokutnik, sastavljen od crnog polja nad bijelim. Maršal je bio treći po rangu, ujedno i vrhovni vojni zapovjednik. Zapovjednik Kraljevstva Jeruzalemskog bio je rizničar Reda. Suknar je bio odgovoran za svu odjeću i posteljinu. Nakon njih sljedili su Regionalni zapovjednici, nakon njih Regionalni majstori, zapovjednici Kuća, a u 13. stoljeću stvoren je i ured Nadzornika Reda, koji je u cijelosti bio odgovoran za Red u Europi.[22]

Najvažniji element Reda svakako su bili vitezovi. Nije bilo posebne obuke za njih a odabrani su isključivo iz redova plemstva. Stvarni postotak vitezova u donosu na cjelokupno članstvo Reda Hrama bio je, izuzev u svojim prvim danima, uvijek nizak. Neki povjesničari procjenjuju da ih je bilo oko deset posto. Vitezovi su bili jedini članovi kojima je bilo dozvoljeno nositi proslavljenu bijelu halju s crvenim križem.[23]

U samim počecima, klerici nisu bili članovi Reda. Međutim od 1163. oni postaju članovi Reda, a od braće vitezova se razlikuju samo po svom svećeničkom pozivu i nekim manjim povlasticama, poput prava na brijanje. Bili su podređeni samo velikom meštru i papi,

[19] R. Pernoud, Templari: prava istina o tajnovitom viteškom redu, str. 17. - 18.
[20] V. Perlata, Tajne Templara, str. 32. - 33.
[21] J. Wasserman, Templari i Asasini, str. 177.
[22] ISTO, str. 182.
[23] ISTO, str. 182. - 183.

a vitezovi Hrama smijeli su se ispovijedati samo svojoj subraći klericima, osim u iznimnim slučajevima.[24]

Najveći dio članstva bio je zadužen za opsluživanje silnih zahtjeva elitne jezgre teško naoružanih i oklopljenih vitezova. Njihove dužnosti su bile obuhvaćale skoro sve, od kuhanja do ratovanja. Također osnovan je i sloj pridruženih članova, u kojem su mogla biti i oženjena braća. Brojna službujuća braća bila su uposlena kao pješadija, svećenici, unovačitelji, oružari, kovači, konjušari, kuhari, pivari, kožari, inžinjeri, zidari, arhitekti, liječnici...[25]

4.2. Pravila i svakodnevni život

Onaj tko je želio postati templarom morao se odreći svjetovnog života. Nakon što bi ga ispitali i pročitali mu Zakonik, novak je pristupao obredu primanja. To je bila svečana noćna ceremonija tijekom koje bi se u crkvi Reda okupilo cijelo Vijeće. Kandidat, obučen u bijelu tiuniku, bez plašta i mača, čekao je u prostoriji pokraj dvorane u kojoj je zasjedalo Vijeće. Veliki meštar poslao bih mu dva izaslanika – članove Vijeća vitezova. Ta dvojica, obično starija viteza, pitala bi novaka za ime i razloge koji su ga potakli na pristupanje templarima. Nakon toga bi ga upoznali s teškim zadacima i strogom načinu života koji ga očekuje, i ukoliko je novak i dalje ustrajan u namjeri da pristupi, vitezovi bi se vratili do Vijeća i rekli to Vijeću. Nakon toga kandidat bi stupio pred meštra i bio podvrgnut ispitivanju. Nakon odgovaranja na postavljena pitanja, kandidat bi na koncu dobio odoru Reda, križ i mač, a Veliki meštar bi ga zagrlio i dao mu poljubac. Isto bi učinio i kapelan a nakon toga bi izgovarao tradicionalne riječi primanja u vjerske redove preuzete iz Psalma 133: „Gle, kako je dobro i kako je milo kao braća zajedno živjeti“. Time ceremonija primanja završava.[26]

Pristup Redu je bio dozvoljen isključivo muškarcima. Vitezovi su bili pod strogim zavjetom celibata. Od supruga muškaraca koji su pristupili Redu, očekivalo se da se zarede i pristupe nekom vjerskom redu. Templarima je bilo zabranjeno poljubiti svoju majku, suprugu, sestru ili neku drugu ženu. Preporučivalo im se da ni ne pogledaju ženu.[27]

Prema pravilima, bilo je zabranjeno kupanje bez dozvole, ali vjerovatno jer se smatralo da se neumjerenim obavljanjem takvog običaja može izvrgnuti opasnosti. Također

[24] V. Perlata, Tajne Templara, str. 34. - 35.
[25] J. Wasserman, Templari i Asasini, str. 183. - 184.
[26] V. Peralta, Tajne Templara, str. 36. - 41.
[27] J. Wasserman, Templari i Asasini, str. 178.

bilo je zabranjeno puštanje krvi, uzimanje lijekova, samovoljno izlaženje u šetnju gradom, podbadanje konja na neobuzdani trk.[28]

Većina povijesničara se slaže da je Red u svojim počecima bio pravi primjer siromaštva i poniznosti. U tom je smislu zanimljiv podatak da su prvih godina, kada bi išli dočekati hodočasnike u Haifu ili Tolemaidu, po dva viteza jahala na jednom konju.[29]

Koncilsko pravilo jasno je objašnjavalo da izgled templara mora biti nadahnut zdravim principom prave mjere, dostojanstva, doličnosti kako ne bi izazvao kritike zlonamjernih. Potrebna oprema koju je svaki redovnik-templar morao posjedovati sadržavala je nekoliko komada lanene odjeće, što je osiguravalo dobar stupanj higijene s obzirom na običaje vremena, stolnjak za jelo i ručnik za glavu, koja očito nije morala biti potpuno obrijana.[30]

Odora templarskih vitezova bila je bijela tunika s crvenim križem koji im je dopusto nositi papa Eugen III, a imali su je samo oni koji su položili doživotni zavjet. Isto tako morali su biti kratko podšišani i imati zapuštenu bradu, a meso su mogli jesti samo tri puta tjedno. Jeli su po četvorica za svakim stolom u zajedničkoj prostoriji, slušajući čitanje Svetog Pisma. Nije im bilo dopušteno zaključavati svoje škrinje niti pisati ili primati pisma, osim uz posebnu dozvolu velikog meštra.[31]

Potpunu vojnu opremu viteza sačinjava konj, oklop, odnosno žičana košulja, kaciga ili kapa od žice, te ostali dijelovi oklopa: ratna košulja, naramenice, željezne čizme. Njegovo oružje čine mač, koplje, malj, te okrugli maleni štit. Uz to ima i tri noža: jedan bojni, jedan za kruh i jedan džepni.[32]

Vojna izvrsnost templara morala je biti uočljiva i u trenutku sukoba. Naime, nitko se nije smio udaljiti sa svog položaja bez dozvole starješine. Nijedan redovnik nesmije se udaljiti s bojnog polja sve dok je neprijatelju izložen stijeg Hrama. Kada neki redovnik vidi da nema više ni jednog stijega Hrama kojemu priteći, mora otići do prve zastave hospitalaca ili drugih kršćanskih boraca, a ako i oni budu blizu poraza onda je slobodan da se spasi.[33]

Svakodnevni život templara bio je uređen do najmanje pojedinosti. Pravilo je određivao kada i koliko templar treba jesti i kako se za objedom mora ponašati, čak i na koji

[28] B. Frale, Templari, str. 72.
[29] V. Perlata, Tajne Templara, str. 35.
[30] B. Frale, Templari, str. 72. - 73.
[31] V. Perlata, Tajne Templara, str. 35.
[32] R. Pernoud, Templari: prava istina o tajnovitom viteškom redu, str. 25.
[33] B. Frale, Templari, str. 84. - 85.

način treba rezati sir. Skrb o konjima je bila osobito bitna, pa se oni spominju u čak 100 paragrafa.[34]

Osobne inicijative su se suzbijale kao uzrok nereda i nesloge, osuđivala se čak i mogućnost da se oprema zamjeni s drugim subratom uz obostranu suglasnot, jer je sve moralo pripadati Hramu, a privatni bi dogovori stvorili krug opasog individualizma u prostoru zajedništva.[35]

Kazne za povredu Pravilnika išle su od sitnijih poniženja, poput onoga da kažnjeni mora godinu i jedan dan jesti s poda, do gubljenja habita i svih viteških privilegija i obveza, izgona iz Reda, ali i mogućnosti da se doživotno bude zatočen. Isprva je devet prekršaja povlačilo za sobom isključenje iz Reda. To su bili: simonija, otkrivanje tajni zbora, ubojstvo kršćanina ili kršćanke, krađa, napuštanje kuće bilo kojim drugim putem osim kroz ulazna vrata, urota među braćom, izdaja u korist saracena, hereza i odbacivanje uzdignutog dvobojnog stijega tijekom bitke, u strahu od neprijatelja. Kasnije su dodani i prekršaji: gnjusni, prljavi grijeh sodomije, laičko priključivanje Redu i zaređenje bez suglasnosti kuće.[36]

5. Templarsko bogatstvo

Osim što su dobro baratali s oružjem, s vremenom su ti ratnici-redovnici, koji su se obavezali na siromaštvo, došli do nezamislivih količina bogatstva, da li u vidu posjeda, novca ili vrijednih predmeta. Činjenica da je izvorni duh reda zasnovan na pokajničkoj vrijednosti siromaštva, a jednako tako i zahtjev da se sva imovina sačuva za značajne troškove rata, usmjerili su propise na određivanje vrlo stroge kazne za osobno prisvajanje novca. Hram je dobio i posebne povlastice poreznog tipa, jer su se sva njegova sredstva morala investirati u financiranje obrane Svete Zemlje. Ta povlastica stvorila je trvenja s drugim vjerskim redovima koji nisu bili toga oslobođeni, ali i s biskupima, koji su smatrali da su ih templari nadišli u ugledu i pretekli na planu vlasti.[37]

[34] P. P. Read, Templari, str. 159.
[35] B. Frale, Templari, str. 87.
[36] J. Wasserman, Templari i Asasini, str. 178. - 182.
[37] B. Frale, Templari, str. 93. - 95.

Od sve siline bogatstva koja su im davana, templari su utemeljili praksu međunarodnog bankarstva. Naime, njihove brojne utvrde duž puteva koji su vodili na Istok, bila su mjesta gdje su bogataši pohranjivali svoje vrijednosti, što je bilo sigurnije nego nositi velike sume novca sa sobom. Novčana sredstva, pohranjena kod Reda u Europi, mogla su po potrebi biti potraživana po dolasku u Svetu Zemlju, to je dovelo do današnje prakse isplate čeka na osnovu računa. Kako je vrijeme prolazilo, rasla je i njihova financijska stručnost. Posebno u Francuskoj, gdje je templarska birokracija korištena za obavljanje opsežnih bankarskih usluga za monarhiju. Za uspjehe koje su postizali bila je od presudne važnosti nepogrešivost vođenja knjigovodstva, kao i valjana i pouzdana prokušana birokracija. I same pape su koristile njihove pozajmice. Papa Aleksandar je dobio pozajmicu 1163. a pape Inocent III. i Honorije III. tražili su pomoć u prikupljanju sredstava.[38]

Tijekom dva stoljeća svog postojanja Red je neprestano razvijao opisane aktivnosti. Nakon pada Svetog Ivana od Akkoa 1291., kada je još samo Cipar ostao u templarskim rukama, bankarstvo je postalo njihova glavna djelatnost. Pariški Hram postao je svjetsko središte novčanog poslovanja, a u njihove su riznice svoja blaga pohranjivali pape i kraljevi. Templari nisu samo čuvali bogatstvo, već su ga putem raznih zajmova puštali u optjecaj. Pariški su templari posjedovali i baždarene uzorke utega i mjera, odnosno mogućnost nadzora nad trgovinom i provjerom vrijednosti novca.[39]

Također pod njihovo bogatstvo spadaju građevine, koje su sami izgradili ili su dobili, koje su najdostupnije od onoga što nam je sačuvano od njih. Pod njihove građevine spadaju građevine s njihovih imanja na Zapadu, njihove vojne građevine koje su najtipičnije, te vjerske građevine; crkve ili kapele. Templari su na Zapadu imali gotovo devet tisuća posjeda. Riječ je najčešće o seoskim dobrima za proizvodnju žita, vina, ulja, stoke i posebno za uzgoj konja. Grade mnoštvo crkava, a iako je čest kružni oblik, ne možemo ga smatrati karakterističnim za templarski red. Vojnički karakter reda očituje se u građevinama na Istoku. Već od 12. stoljeća rade zamke, pa čak i utvrđene gradove čiju su obranu trebali preuzeti. Veliko razdoblje izgradnje vojnih građevina smješta se nakon gubitka Jeruzalema 1187., pri čemu su posebno važne utvrde Chatel-Pelerin, Saphet, Tartus i Safita.[40]

[38] J. Wasserman, Templari i Asasini, str. 184. - 186.
[39] V. Peralta, Tajne Templara, str. 84. - 85.
[40] R. Pernoud, Templari: prava istina o tajnovitom viteškom redu, str. 45. - 59.

Iako su templari bili bogati i zemljom i imovinom, basnoslovno blago, često pripisivano Redu, nesumnjivo je pretjerivanje. Mit o njihovom nevjerovatnom blagu svakako treba povezati s ogromnim troškovima, vezanim uz dvije stotine godina ratovanja.[41]

6. Vojna djelatnost

Što se tiče prvih vojnih sukoba, najstariji nama poznati nije se dogodio u Svetoj Zemlji već u Portugalu 1132., kada su sudjelovali u protjerivanju Maura. Nakon smrti španjolskog kralja Alfonsa 1134., oporučno je templarima i hospitalcima ostavio svoje kraljevstvo, no templari to odbijaju kako ih to ne bi vezalo uz Španjolsku. U samoj Svetoj Zemlji prvi zabilježeni oružani sukob zbio se 1138. Riječ je o porazu od Turaka iz Ascalona, koji su pri tome osvojili grad Tekou.[42]

Pad Edesse u ruke Saracena bio je poticaj za Drugi križarski rat, koje je ponajviše zagovarao sveti Bernard. Ekspedicija (1147.-1149.) pod vodstvom njemačkog kralja Konrada III. i francuskog Luja VII., završila je neslavno. Ta je vojna ubrzala ujedinjenje egipatskih i sirijskih muslimana.[43]

Za vrijeme Drugog križarskog rata templari su djelovali hrabro i oprezno, dajući primjer discipline i vješte diplomacije. Veliki meštar Everard das Barres proveo je uspješno novačenje na Zapadu, sakupivši puk koji je krenuo sa francuskim trupama. A posebno su se iskazali kada je Luj VII. upao u zasjedu jer se samo templarski kontigent pridržavao utvrđenog plana kretanja. Templari su ga naime izvukli iz velikih poteškoća predujmivši mu iz svojih dobara iznos za golemu otkupninu koju nije mogao sam platiti.[44]

Godine 1153. dogodio se jedan, možemo reći, primjer lakomosti templara. Jeruzalemski kralj Balduin III. odlučio je opkoliti Ascalon i stati konačno na kraj seldžučkim upadima. U pomoć priskaču templari. Njih četrdesetorica, zajedno s velikim meštrom Bernardom de Tremulayem, upali su kroz jednu rupu u zidinama u grad. Branitelji su brzo zatvorili tu rupu i sve ih pobili, a priča govori da su vitezovi Hrama sami krenuli u napad, da

[41] J. Wasserman, Templari i Asasini, str. 186. - 187.
[42] R. Pernoud, Templari: prava istina o tajnovitom viteškom redu, str. 64. - 66.
[43] Enrico Cravetto, Povijest 7, Europapress holdinjg, Zagreb 2007., str. 41.
[44] B. Frale, Templari, str. 107. - 108.

ne bi morali s drugima dijeliti bogatstvo Ascalona. Grad je naposljetku ipak pao u kršćanske ruke.[45]

Neuspjeh križarskog rata očitovao se i u pomanjkanju novčanih sredstava u viteških redova, koje će dovesti same hospitalce i pred bankrot. Templari su izgubili šezdeset vitezova u porazu kod Harenca 1166., a taj poraz je definitivno učvrstio shvaćanje templara da se oslanjaju na vlastita vojna pitanja, a ne na ona latinskih vladara. U primjer toga može se uzeti primjer iz 1173. kada je Amalrik pregovarao s poglavicom asasina.[46]

Asasini su plaćali templarima danak od 2000 besanta, da ih ne napadnu. Nakratko su i razmatrali prelazak na kršćanstvo, vjerovatno kako bi se okoristili blagim poreznim zakonima. Međutim, templari su njihove pregovarače ubili, no svejedno su se odnosi nastavili, a križari su dobili korisne saveznike protiv Saladina.[47]

Tada na scenu stupa Saladin. Egipatski i sirijski muslimani, ujedinjeni od 1169. pod Saladinovim sultanatom podređenim Bagdadskom Kalifatu. Odlučivši protjerati kršćane iz Svete Zemlje, Saladin više puta odnosi pobjede na bojnom polju i u listopadu 1187. preuzima vlast u Jeruzalemu, što će biti povod Trećem križarskom ratu.[48]

Iako su vitezovi Hrama, točnije njih 80, s još 420 vitezova izvojevali jednu od najsjajnijih pobjeda križarskih vojni, onu kod Montgisarda 1177. nad 30 000 Saladinovih vojnika, to nije omelo Saladina u daljnjem osvajanju. Svakako u prilog Saladinu išla je i netrpeljivost između namjesnika Jeruzalemskog Kraljevstva Raymonda III. i meštra Hrama Gerarda de Rideforta. Iako u nesuglasju, okupili su svoje vojske i zajedno s vojskom kralja Jeruzalema Guyja de Lusignana krenuli u bitku protiv Saladina. Bitka se odigrala u Seforiji, i imala se odigrati oko točaka s vodom. Saladin ih je izmorio u proganjanju sa svojom konjicom, a pošto nisu uspjeli doći do izvora vode utaborili su se na brežuljku kod Hattina. A neprijatelj, da im još više oteža, zapalio je vatru koju je vjetar tjerao prema njima. U očajničkom pokušaj Raymond je uspio pobjeći a svi ostali su zarobljeni ili ubijeni. Saladin je dao ubiti sve vitezove Hrama i Bolnice, ali je ostavio na životu Gerarda de Rideforta. kojeg su

[45] V. Peralta, Tajne Templara, str. 45. - 46.
[46] P. P. Read, Templari, str. 172. - 173.
[47] Joel Levy, Tajna povijest, Naklada Ljevak, Zagreb 2005., str. 27.
[48] E. Cravetto, Povijest 7, str. 41.

poslije optuživali da je oskvrnuo Pravilnik Reda, da je prigrlio muslimansku vjeru, a u prilog mu nije išlo ni pozivanje na predaju kršćana u Svetoj Zemlji.[49]

Nakon toga Saladin je jednu za drugom zauzeo sve kršćanske utvrde u Palestini. Jeruzalem je pao 3.10.1187., a riznice Reda u drugim gradovima su bile potpuno ispražnjene kako bi se platila otkupnina za siromašne kršćane koje su templari pratili na njihovom tužnom odlasku u Tripoli. Akko je opljačkan a stanovnici Jeruzalema su prodani u roblje. Gospodinov i Solomonov hram ponovno su postali Omarova džamija i al Aqsa. Od Jeruzalemskog Kraljevstva ostao je samo uzak obalni pojas i nekoliko tvrđava, a središte obrane je premješteno u gotovo neosvojive tvrđave na Tirskom poluotoku. Novim meštrom postaje Robert de Sable, a templari kupuju od Rikarda Lavljeg Srca otok Cipar koji samo nakon godinu dana prodaju Guyju de Lusignanu. Sam se Rikard vratio u Englesku prerušen u pripadnika reda i na templarskoj lađi. Saladin umire 1193., a Akko postaje templarskim središtem.[50]

Za vrijeme Četvrtog križarskog rata križari nisu ni vidjeli Svetu Zemlju. Tada pokazuju svoje pravo lice jer su postupno materijalni interesi, koji su imali i od početka određenu ulogu, prevagnuli nad vjerskim. Iz osjećaja nedostatka postavljenih ciljeva i vojničkog vodstva nastao je 1212. dječji križarski rat. Njihova je sudbina bila strašna. Godine 1217. ponovno je krenula jedna križarska vojska ali sada prema središtu arapske vlasti, prema Egiptu.[51]

Iduće su godine templari sudjelovali u snažnom napadu koji je kralj Jeruzalema Jean de Brienne poveo protiv Egipta. 5.11.1219. zauzeta je na juriš Damietta. Taj neočekivani napad u islamskom svijetu izazvao je pravu pomutnju, takvu da je sultan Al-Kamil Jeanu de Brienneu predložio kako će mu prepustiti cijelu Palestinu samo da napusti Egipat. Muslimani su već i počeli rastavljati svoje utvrde, počevši od Jeruzalema, te od tvrđave na brdu Tabor koja je braniteljima Akkoa zadavala tolike muke. No, nemir su povećavale glasine o neobičnom narodu koji je došao pokoriti Perziju - Mongolima.[52]

Fridrik ponovo kreće na Svetu Zemlju 1228., ovoga puta kao ekskomunicirani kralj na čelu križarskog rata. Papa je naredio templarima da ne ratuju sa njim, iako su bili pod zavjetom poslušnosti papi, templari su smatrali da moraju biti upoznati sa svim njegovim

[49] R. Pernoud, Templari: prava istina o tajnovitom viteškom redu, str. 76. - 80.
[50] V. Peralta, Tajne Templara, str. 62. - 64.
[51] Skupina autora, Povijest svijeta II. dio, Marjan tisak, Split 2005., str. 329.
[52] R. Pernoud, Templari: prava istina o tajnovitom viteškom redu, str. 83. - 84.

potezima. Odlučili su se na kompromis; jahali su jedan dan iza Fridrika, kako nebi bili optuženi da jašu usporedo s njim. Fridrik je sklopio sporazum s Al-Kamilom i vratio je Svetu Zemlju kršćanima i naravno sam Jeruzalem, ali u ugovoru je stajala zabrana vjerskim redovima utvrđivanja svojih građevina, a i sam Hram je ostao muslimanima. To je izazvalo tenzije između templara i Fridrika pa je on, svega nakon dva dana, pobjega iz Jeruzalema. Fridrik je istjerao templare iz Akkoa i razoružao ih koliko je god mogao i osnažio položaj novopristiglih teutonskih vitezova, njemačkog vojnog reda stvorenog 1198. i ustrojenog po uzoru na templare. Templari su pokušali i uvjeriti samog Al-Kamila da se okrene protiv Fridrika. On se 1229. vraća u Europu i na Siciliji vodi rat protiv vojnih redova, pljeneći imovinu templarima i hospitalcima. Za desetljeća primirja, templari su se vratili svojim prvobitnim zadatcima, zaštiti hodočasnika. [53]

Sveta je Zemlja postala zatvoreno polje na kojem su se sukobljavala prizemna koristoljublja. Godine 1238. templari i hospitalci su se sukobili oko vlasništva nad dvama mlinovima, a 1241. templari otvoreno napadaju ujedinjene hospitalce i teutonske vitezove. Tako zaokupljene međusobnim sukobima, horde Horezmijanca koje su zauzele Jeruzalem 1244. prouzročile su im velike gubitke. Sami su templari izgubili 312 od ukupno 348 vitezova pri padu Jeruzalema, meštar Hrama je ubijen, onaj hospitalaca zarobljen, dok je onaj teutonskih vitezova pobjegao. Jeruzalemsko Kraljevstvo slabije nego ikad prije bilo je lišeno svake pomoći jer je njegov službeni vladar Fridrik II. u sukobu s papom i saveznik egipatskog sultana.[54]

Takvo stanje primoralo je Zapad na novi, Sedmi križarski rat pod vodstvom Luja IX. Luj kreće u pohod na Egipat praćen templarima, no doživljavaju poraz, a sam kralj pada u zarobljeništvo, pa biva otkupljen novcem iz Hrama. U Svetoj Zemlji ostali su gotovo samo vojni redovi koji su trebali štititi povlaćenje ostalih križara. Jedna za drugom padale su Cezareja, Jaffa, Beaufort, Antiohija, Safita. Godine 1288. mameluci su zauzeli Tripoli, a 1291. sultan Al-Ashraf započeo je opsadu Svetog Ivana od Akkoa. Na kraju su mameluci srušili kulu s posljednjim braniteljima grada. Tit, Sidon i Tartus napušteni su bez borbe. Neuspjeli pokušaji napada na Aleksandriju 1300. i neuspjeli pokušaj zadržavanja položaja na otočiću Ruadu 1302. bili su posljednji poduhvati templara na teritoriju Svete Zemlje.[55]

[53] J. Wasserman, Templari i Asasini, str. 223. - 226.
[54] R. Pernoud, Templari: prava istina o tajnovitom viteškom redu, str. 85. - 87.
[55] V. Peralta, Tajne Templara, str. 76. - 79.

7. Početak kraja

Templari i hospitalci su se povukli na Cipar, otok koji je imao dobar položaj za nadgledanje stanja u Siriji i Palestini. Teutonski vitezovi su se pak posvetili kolonizaciji istočne Europe. U međuvremenu se na Zapadu ponovno javlja ideja stapanja templara i hospitalaca u jedan red. Na kocilu u Arlesu 1292. papa Nikola IV. čak je i naredio da se dva reda ujedinje, ali velike materijalne poteškoće i smrt pape su zaustavile tu naredbu.[56]

Dva vojna reda nisu bila oduševljena idejom u ujedinjenju. Ni Hram ni bolnica nisu se htjeli odreći svoje autonomije, a oba su reda smatrala da su kažnjena za neuspjeh drugih.[57]

Filip Lijepi, unuk kralja Luja IX., biva okrunjen za kralja 1985., i sa 17 godina postaje jedan od najmoćnijih ljudi u Europi. Filip je suočen s teškom financijskom situacijom koja se javlja kao posljedica odlaska njegova djeda u križarski pohod. Kako bi primaknuo sredstva uvodi porez Crkvi. Ulazi u sukob s papom Bonifacijem VIII., koji ga je 1303. izopćio. Filip je izvršio prepad na papu i koji vjerovatno zbog toga, a bio je veoma star, umire za svega nekoliko dana. Novi papa postaje Benedikt XI. koji ubrzo umire, a 1305. papom postaje Francuz Klement V.[58]

Stvari su naizgled počele ići na ruku Filipu, ali porazi u Flandirji prislili su ga na sklapanje sporazuma s templarima od kojih je dobio financijsku pomoć. Okrenuo se protiv lombardijskih bankara i Židova koje je protjerao iz Francuske. Sve je to izazvalo veliku devalvaciju novca, a sam Filip se pred razjarenim narodom sklonio u pariški Hram. No Filip je imao na umu jedan veliki potez. Papa je 1306. pozvao velikog meštra Jacquesa de Molaya da se vrati s Cipra u Francusku da razgovaraju o mogućnosti novog križarskog rata.[59]

Godine 1306. Filip Lijepi želio se pridružiti Redu, ali su mu vitezovi templari bez uvijanja uskratili članstvo. Kralj je Redu već tada dugovao poveliku svotu. Gušenje reda je bilo na vidiku. Kružile su glasine da vitezovi templari u ponoć održavaju crne mise, da štuju zagonetnu bradatu glavu i da skrnave križ. Dug popis optužbi pomogao je kralju u borbi

[56] B. Frale, templari, str. 133. - 134.
[57] P. P. Read, Templari, str. 283.
[58] J. Wasserman, Templari i Asasini, str. 239. - 242.
[59] V. Peralta, Tajne Templara, str. 88. - 89.

protiv reda, a kralj se na sve načine trudio prikupiti što više dokaza koje bi upotrijebio u tome.[60]

8. Konačni obračun

Templari su nakon odlaska iz Svete Zemlje načinili veliku taktičku grešku time što su se koncentrirali u Francuskoj (što je razumljivo, jer su gotovo svi bili Francuzi), gdje kao vojnički red nisu bili potrebni. Francuski kralj je vidio u njima prijetnju, a i novac mu je bio potreban. Papa Klement V., također Francuz, stolovao je u Poitouu i bio je pod utjecajem kralja.[61]

Kada se u ožujku 1307. Jacques de Molay vratio na Zapad morao je podnijeti saslušanje kod pape Klementa V. Papa je među ostalim tražio objašnjenje o sramotnoj priči o idolu za kojeg se govorilo da se tajno obožava u Hramu. U kasno proljeće 1307. godine kraljev plan je napredovao; dok je kralj pokušavao ocrniti neke istaknute templare na europskim dvorovima, odvjetnici su sakupljali podatke od uhoda koje su bile ubačene među vitezove. Ne mogavši se više oglušavati na galsine, rimski papa, jedini autoritet na zemlji pozvan je da sudi templarima koje je sama Crkva obdarila povlasticom sudskog imuniteta.[62]

Postupak koji je uslijedio bio je potpuno legalan, kraljevi ljudi su pred inkvizicijom iznijeli svoje optužbe. Nakon toga je Veliki inkvizitor, kao i uvijek u slučaju hereze, od svjetovne vlasti zatražio da uhiti optužene.[63]

Jedna od najiznimnijih policijskih akcija, da bi uspjela, morala je biti pomno pripremana. Iako je naredba za uhićenje predana 14. rujna 1307., uhićenju se prema planu pristupilo ujutro 13. listopada. Uhićenja su vršena pod optužbom da su templari krivi za otpadništvo od vjere, skrvnavljenje Kristove osobe, opscene obrede, sodomiju, te idolopoklonstvo.[64]

[60] O. Olsen, Templari-činjenice i pretpostavke, str. 15.
[61] L. Dobronić, Templari i ivanovci u Hrvatskoj, str. 12.
[62] B. Frale, Templari, str. 158. - 160.
[63] V. Peralta, Tajne Templara, str. 91.
[64] R. Pernoud, Templari: prava istina o tajnovitom viteškom redu, str. 125. - 131.

U Parizu je uhvaćen veliki majstor Jacques de Molay, zajedno s još 60 vitezova templara, uz još 15000 članova u Francuskoj. Zatočenike su mučili nekoliko godina, a mnogi smatraju da se petak trinaesti upravo zbog toga smatra nesretnim danom.[65]

Templari su upali u smrtonosu zamku. Prvo su ih okrutno mučili kraljevi službenici i policija, sve dok na kraju nisu priznali ono što se od njih tražilo. Nakon toga su dospjeli u ruke inkviziciji i ponovno su stavljani na muke. I sam veliki meštar je priznao krivnju i obećao da će se popraviti. Usprkos svemu, papa Klement u buli Pastoralis preeminentiae zamolio je kraljeve i kneževe da templare zadrže u pritvoru. No, u većini drugih zemalja oni su ubrzo pušteni iz pritvora. Filip Lijepi je zadržao templarsku imovinu, a templare izručio papi.[66]

Templarima je suđeno, barem onima koji su doživili to suđenje. Vođama je suđeno odovojeno, ali su svi završili isto. Jacques de Molay i njegovi drugovi spaljeni su živi 18. ožujka 1314. na Židovskom otoku na Sini u Parizu. Već je i Dante, suvremenik tih događanja, znao da su templari nevini kažnjeni. Stradali su kao žrtve inkvizicije, a prije svega francuskog kralja.[67]

Kao što je bilo i za očekivati, u godinama nakon prvih uhićenja, blago Reda je sustavno pljačkano. Pljačka je bila najvažniji razlog suzbijanja i gušenja reda, tako da hospitalcima nije ostalo previše templarske imovine. Tek su deset godina nakon što je Klement objavio Ad providam, mogli hospitalci doći u posjed bilo kojeg dijela preostalog templarskog imetka. S većinom preživjele braće postupalo se relativno blago. Onima kojima je dokazana nevinost čak je i dodjeljena mirovina s računa preostale imovine Reda. Samo oni, koji su odbili priznati ili su zanjekali svoja priznanja, bili su kažnjeni kao heretici i spaljeni. Godine 1317. njemačkim templarima je dopušteno priključiti se hospitalcima. Godine 1317. osniva se Red od Montese, koji objeručke prihvaća bivše templare, a u Portugalu je templarima dopušteno pridružiti se novom, vojnom, Kristovom redu.[68]

[65] O. Olsen, Templari-činjenice i pretpostavke, str. 15.
[66] V. Peralta, Tajne Templara, str. 92. - 96.
[67] L. Dobronić, Templari i ivanovci u Hrvatskoj, str. 16.
[68] J. Wasserman, Templari i Asasini, str. 265. - 267.

9. Da li je to stvarno kraj?

Je li to stvarno bio kraj templara? Budući da su povijesti vtezova templara posvećena brojna djela teško je i nabrojati sve moguće scenarije, ideje i tajne koje su vezani uz njih. Osim toga o templarskom redu je izneseno mnogo izmišljenih tvrdnji. Neke od njih su mračne i uznemirujuće, poput one koja govori da su templari štovali đavla i obožavali tajanstvenu glavu. Postavlja se pitanje da li je to glava Ivana Krstitelja. Druga su pitanja vezana uz ono što su templari pronašli ispod Solomonovog hrama. Pa zatim dolazi priča o Svetom gralu, a možda su imali veze i sa zavjetnim kovčegom. Mnogi tvrde da su slobodni zidari proizašli iz templarskog reda. Kakva je bila njihova veza s Marijom Magdalenom? Puno pitanja na koje će biti teško naći odgovore, no svakako da sa sve većim interesom za njih raste i broj istraživanja koja bi mogla dati odgovore na ta pitanja.[69]

[69] O. Olsen, Templari-činjenice i pretpostavke, str. 15. - 16.

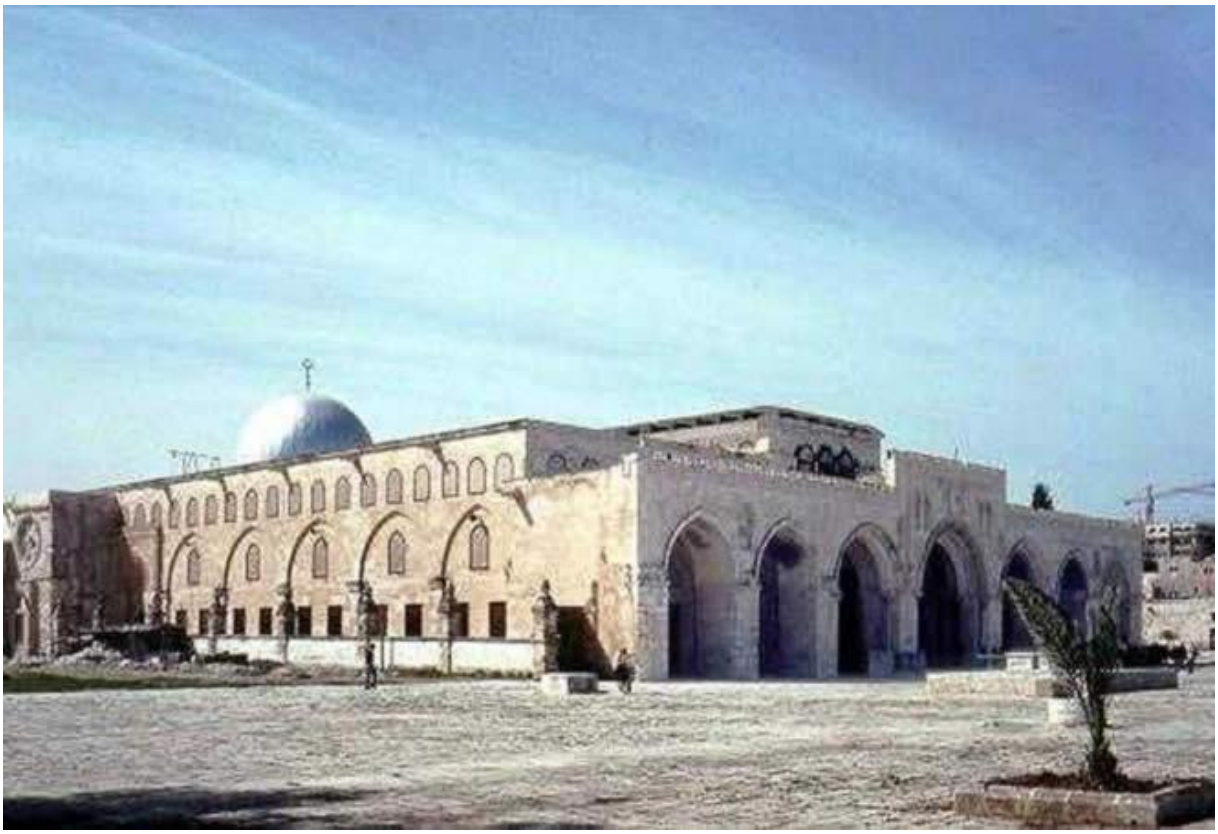
10. Zaključak

Služba vitezova templara bila je obilježena konstantnom borbom. Za razliku od križara, templari su ostali u Svetoj Zemlji do kraja. Zavjetovali su se na život pod strogim pravilima od kojih nisu mogli, a niti smjeli odstupiti ni suočeni sa smrću. Zbog strogih pravila templari su bili veoma tajanstven red i red u kojeg nije mogao svatko ući. Objedinili su europska i istočnjačka znanja koja su kasnije iskoristili u svakodnevnom životu, ratovanju i gradnji. Templare možemo nazvati i prvim bankarima; uveli su neke inovacije koje se i danas koriste. Pokazali su se kao vrsni upravitelji svojih posjeda koji su se prostirali od Velike Britanije i Francuske pa sve do Palestine. Koliko su bili cijenjeni i poštovani svakako pokazuje i to koliko su bogatstava dobili. Znanje i bogatstvo koje su stekli koristili su pape, kraljevi, velikaši… Njihov službeni kraj svakako je veoma tragičan, jer jedan kralj kojemu su spasili djeda uvidio je u njima (u bogatstvu kojeg su imali) jedini izlaz iz financijskih poteškoća, pri tome iskoristivši i samu Crkvu u svome naumu. Borili su se gotovo dva stoljeća protiv muslimana a kršćanima je bio jedan dan dovoljan da ih zatvore, nekoliko godina da ih muče i sude im, a na kraju okrive za ono što nisu činili.

11. Prilozi

Prilog br. 1 - Templar

Prilog br. 2 - Solomonov hram u Jeruzalemu

Prilog br. 3 - Templarski pečat

Prilog br. 4 - Templar i hospitalac

Prilog br. 5 - Filip Lijepi

12. Popis priloga

- Prilog br. 1 – Templar

http://mysteryoftheinquity.wordpress.com/2011/04/28/may-the-force-be-with-you-jedi/

- Prilog br. 2 - Solomonov hram u Jeruzalemu

http://www.medievalwall.com/wp-content/uploads/2011/07/Solomons-Temple.jpg

- Prilog br. 3 - Templarski pečat

http://quintessentialpublications.com/twyman/?p=885

- Prilog br. 4 - Templar i hospitalac

http://sphstrw.edu.glogster.com/false-6863

- Prilog br. 5 - Filip Lijepi

http://www.medievalwall.com/general/templars/

13. Popis literature

1. Cravetto, Enrico, *Povijest 6*, Europapress holding, Zagreb, 2007.
2. Cravetto, Enrico, *Povijest 7*, Europapress holding, Zagreb, 2007.
3. Dobronić, Lelja, *Templari i ivanovci u Hrvatskoj*, Dom i svijet, Zagreb, 2002.
4. Frale, Barbara, *Templari*, Profil, Zagreb, 2010.
5. Levy, Joel, *Tajna povijest*, Naklada Ljevak, Zagreb, 2005.
6. Olsen, Oddvard, *Templari – činjenice i pretostavke*, VBZ, Zagreb, 2007.
7. Peralta, Vignati, *Tajne Templara*, CID-Nova, Zagreb, 2003.
8. Pernoud, Regine, *Templari: prava istina o tajnovitom viteškom redu*, Verbum, Split, 2005.
9. Pirenne, Henri, *Povijest Europe*, Marjan tisak, Split, 2005.
10. Read, Piers Pavl, *Templari*, Stari grad, Zagreb, 2003.
11. Skupina autora, *Povijest svijeta II. dio*, Marjan tisak, Split, 2005.
12. Wasserman, James, *Templari i Asasini*, CID-Nova, Zagreb, 2003.